

Gemeente
Leidschendam-Voorburg

Nota

Onderhoud kapitaalgoederen

Gemeente Leidschendam-Voorburg - 2018-2022

Inhoud

1. Inleiding.....	1
2. Definities en omschrijvingen.....	2
3. Huidig onderhoudsbeleid kapitaalgoederen.....	4
4. Risicoanalyse.....	9
5. Paragraafonderhoud kapitaalgoederen in begroting en jaarstukken.....	10
6. Conclusie/Samenvatting.....	11

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De gemeente heeft in het verleden flink geïnvesteerd in wegen, openbare verlichting, riolering, sportvoorzieningen, gemeentegebouwen enz.. Al deze kapitaalgoederen vertegenwoordigen een zeer grote waarde. Dit geeft de noodzaak aan om deze goed te beheren en onderhouden. Vanuit de zorg voor een structureel veilig, goed en efficiënt leef-, werk- en woonmilieu voor de burger worden jaarlijks aanzienlijke bedragen uitgegeven aan het onderhoud van deze kapitaalgoederen. Het onderhoud en beheer van deze kapitaalgoederen is belangrijk zowel vanuit een economisch belang (waarde behoud) als vanuit een maatschappelijk belang (veiligheid en gebruiksgenot). De gemeenteraad heeft een kaderstellende rol bij het bepalen van de kwantiteit en kwaliteit van het onderhoud. Ook de wetgever heeft het belang van het onderhoudsniveau van deze kapitaalgoederen onderkend en in de wet- en regelgeving Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaald dat er in de begroting en de rekening van de gemeente een verplichte paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen wordt opgenomen.

In 2007 heeft de commissie BBV een aantal rapporten uitgebracht (zoals de notitie verkrijging/vervaardiging en onderhoud van kapitaalgoederen) waarin aanwijzingen en aanbevelingen worden gedaan over de interpretatie van het BBV. Over de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen doet zij de aanbeveling om periodiek (om de 4 jaar) een beleidsnota kapitaalgoederen uit te brengen waardoor de verplichte paragrafen in de begroting en de rekening bondiger kunnen worden. Omdat met het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen een substantieel deel van de begroting gemoeid is, ligt een integrale beleidsnota meer voor de hand dan een uitgebreide, jaarlijkse paragraaf kapitaalgoederen, waarin het beleidskader is opgenomen. Een integrale beleidsnota past beter bij de continuïteit van beleid en krijgt zo ook beleidsmatig gezien meer de aandacht dan in de paragraaf kapitaalgoederen bij de begrotingsbehandeling.

1.2. Doel

De nu voorliggende nota moet worden gezien als een uitwerking van de aanbeveling van de commissie BBV. Deze nota geeft een samenvatting van de bestaande beleids- en beheerplannen. In de nota wordt een (eerste) aanzet gedaan om inzicht te krijgen in de volgende vragen:

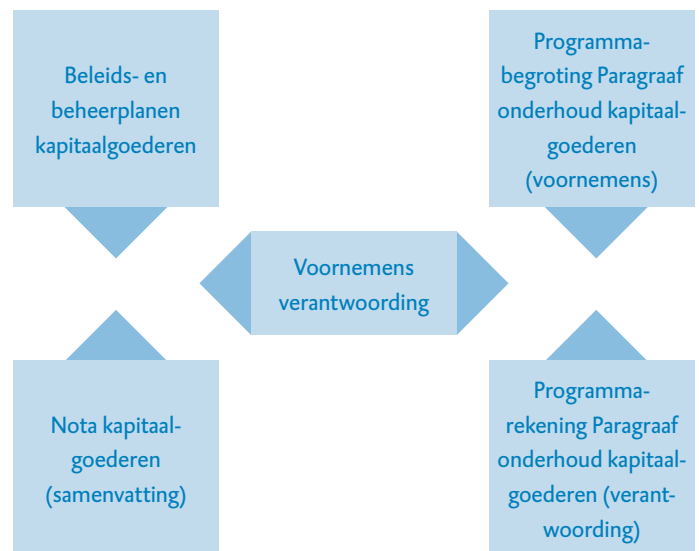
- Welke gemeentelijk kapitaalgoederen hebben we?
- Wat is het vastgestelde/gewenste ambitieniveau?
- Welke beleids- en beheerplannen zijn er, die betrekking hebben op deze gemeentelijke kapitaalgoederen.
- Welke financiële risico's loopt de gemeente hierbij?

De nota speelt een belangrijke rol in de beleidsverantwoording van het College van Burgemeester en Wethouders aan de gemeenteraad. Sinds de invoering van de Wet dualisering gemeentebestuur vervullen het College en de raad ieder een eigen functie. Het College houdt zich bezig met het bestuur, de raad vertegenwoordigt de burgers, stelt de kaders en controleert het bestuur. Om de gemeenteraad doeltreffender in haar kaderstellende en controlerende te ondersteunen, zijn gemeenten verplicht inzicht te geven in de beleidsmatige, financiële en politieke

aspecten van het onderhoud van kapitaalgoederen. De verantwoording verloopt via de jaarrekening en de tussentijdse rapportages.

De paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen zoals opgenomen in de programmabegroting en programmarekening zal zich in het vervolg beperken tot de voornemens(prioriteiten) en verantwoording in de betreffende periode.

In schema ziet dit proces er als volgt uit:

1.3. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een introductie over onderhoud kapitaalgoederen gegeven. In hoofdstuk 3 komt het huidige beheer en onderhoud van alle gemeentelijke kapitaalgoederen aan bod. Er wordt aangegeven welke gemeentelijke kapitaalgoederen we allemaal hebben en er wordt aangegeven welke beleids- en beheerplannen hiervoor zijn.

Hoofdstuk 4 gaat in op de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de begroting en de jaarstukken als informatie en voortgangsdokument van het geplande onderhoud en het eventuele achterstallige onderhoud van de kapitaalgoederen.

Hoofdstuk 5 eindigt met een conclusie, hoe de stand van zaken is met betrekking tot het beheer en onderhoud van onze gemeentelijke kapitaalgoederen.

2. Definities en omschrijvingen

2.1. Wat zijn kapitaalgoederen?

De openbare ruimte bestaat uit kapitaalgoederen zoals wegen, bomen, bruggen, beschoeiingen en verlichtingsarmaturen. Kenmerkend voor kapitaalgoederen is dat het gaat om een object waar van het nut zich over meerdere jaren uitstrekt en waarin de gemeente voor meerdere jaren geld heeft vastgelegd. Het gaat dus om investeringen die op de balans onder Vaste Materiele Activa zijn opgenomen. Het zijn investeringen die in eigendom zijn van de gemeente Leidschendam-Voorburg.

De investeringen kunnen we onderscheiden in:

- *Investerings met een economisch nut*; investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn (er is een markt voor) en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen, bijvoorbeeld door het vragen van rechten, heffingen, leges of prijzen.
- *Investerings met een maatschappelijk nut*; investeringen met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel een duidelijke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen.

2.2. Soorten onderhoud

Onderhoud is het uitvoeren van preventieve dan wel correctieve maatregelen om een object in goede staat te houden of te brengen. Onderhoud kan worden onderscheiden in vervangingsonderhoud, groot onderhoud en dagelijks onderhoud.

Onder vervangingsonderhoud wordt verstaan de vervanging van de voorziening aan het eind van de levensduur. Voorbeelden hiervan zijn het slopen en weer opnieuw bouwen van een kantoor, het geheel vervangen van een bomenrij of het vervangen van een brug.

Onder groot onderhoud wordt verstaan het uitvoeren van veelal omvangrijke maatregelen die tijdens de levensduur van een voorziening met een lage frequentie planmatig plaats vinden. Voorbeelden hiervan zijn het schilderen van de kozijnen van een kantoor, het vervangen van de verwarmingsinstallatie, vervanging van lampen in verlichtingsarmaturen of het relinen van een riool. Groot onderhoud is niet op alle kapitaalgoe-

deren van toepassing. Bij verkeersborden vindt bijvoorbeeld geen groot onderhoud plaats, maar zal in de regel altijd vervangen worden.

Dagelijks onderhoud gaat om maatregelen met een hoge frequentie en een repeterend karakter. Het doel van deze maatregelen is het borgen van de functionaliteit en de netheid van de betreffende voorzieningen voor het dagelijks gebruik. Hierbij valt te denken aan schoffelen in het plantsoen, het legen van afvalbakken en het wassen van de ramen van een gebouw.

2.3. Kwaliteitsnormering

Bij onderhoud is de vereiste kwaliteit een belangrijke factor. Over onderhoud van kapitaalgoederen kunnen onder andere de volgende vragen worden gesteld: Welk kwaliteitsniveau willen we? Wat gaat dat kosten? Wat is het toekomstbeeld? Daarom heeft de raad zich onlangs gebogen over de vraag welk kwaliteitsniveau passend is voor de verschillende beheeraspecten (wegen, groen en terreinmeubilair etc.). In december 2017 is het beheerkwaliteitsplan door de raad goedgekeurd. Binnen dit plan wordt de openbare ruimte onderverdeeld in drie kwaliteitsniveaus:

1. Representatief en hoogwaardig; dit is een gemiddelde A-kwaliteit. Dit niveau geldt voor alle winkelgebieden binnen de gemeente, het stationsgebied Voorburg en het bestuurscentrum in Leidschendam.
2. Verzorgd en duurzaam; dit is een gemiddelde B-kwaliteit. Dit niveau geldt voor alle woonwijken en bedrijventerreinen binnen de bebouwde kom.
3. Functioneel en doelmatig; dit is een gemiddelde C-kwaliteit. Dit niveau geldt voor alle gebieden buiten de bebouwde kom.

Deze kwaliteitsindeling is gebaseerd op de indeling van de CROW. Deze indeling bestaat uit 5 niveaus, te weten; A+, A, B, C, D. In het onderstaande overzicht wordt conform de kwaliteitscatalogus Openbare ruimte 2013 van de CROW weergegeven hoe deze kwaliteitsniveaus moeten worden geïnterpreteerd.

Kwaliteits-niveau	Omschrijving	Omschrijving kwaliteit	Relatie met wegbeheerder
A+	Zeer hoog	Nagenoeg ongeschonden	Er is geen schade. Er is geen schade volgens de CROW-systematiek voor wegbeheer
A	Hoog	Mooi en comfortabel	Er is lichte schade. Er is enige schade, maar de waarschuwingsgrens is nog niet overschreden.
B	Basis	Functioneel	Er is enige schade. De waarschuwingsgrens van de CROW-systematiek voor wegbeheer is overschreden.
C	Laag	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder	Er is aanzienlijke schade. De richtlijn van de CROW-systematiek voor wegbeheer is overschreden.
D	Zeer laag	Kans op kapitaalvernietiging, functieverlies, juridische aansprakelijkheidsstelling of sociale onveiligheid	Er is veel schade. De richtlijn van de CROW-Systematiek voor wegbeheer is met meer dan één klasse overschreden. Er is sprake van een onderhoudsachterstand.

Op het gebied van sportparken en de bijhorende inrichtingselementen worden de volgende kwaliteitsniveaus onderscheiden.

- **Goed:** De kwaliteit van het element is geschikt, functioneel en veilig voor gebruik. Veelal betreft het elementen die 1-3 jaar oud zijn. Met standaard regulier onderhoud blijft de kwaliteit nog jaren behouden.
- **Voldoende:** De kwaliteit van het element is geschikt, functioneel en veilig voor gebruik. Met kleine onderhoudsmaatregelen (lichte reparaties) is de kwaliteit makkelijk te handhaven.
- **Matig:** De kwaliteit van het element is geschikt, functioneel en veilig voor gebruik. Er zijn echter op korte termijn grote onderhoudsmaatregelen (vervangen van onderdelen) of renovaties noodzakelijk om de kwaliteit, functionaliteit en veiligheid te behouden. Hierna kan het element weer geruime tijd mee. Het element bevindt zich net voor de renovatiefase.
- **Onvoldoende:** De kwaliteit van het element is ongeschikt, niet functioneel en/of onveilig voor gebruik. Het dient op zeer korte termijn vervangen of intensief gerenoveerd te worden om weer op een acceptabel kwaliteitsniveau te brengen.
- **Slecht:** De kwaliteit van het element is ongeschikt, niet functioneel en onveilig voor gebruik. Het element kan niet meer als zodanig worden gebruikt en dient per ommegaande buiten gebruik te worden gesteld. Indien noodzakelijk, vervangen.

De gemeente hanteert als streefwaarde voor de te leveren kwaliteit op de sportparken minimaal een **voldoende**.

De conditiemeting van de gemeentelijke gebouwen is gebaseerd op het in Nederland algemeen erkende normenstelsel de NEN 2767. De meting van de staat van onderhoud conform de NEN 2767 kent een scoreverloop van 1 (zeer goed [splinternieuw]) tot 6 (zeer slecht [krot]).

- **Onderhoudsconditie 1 en 2:** Dit kenmerkt zich door relatief korte

vervangings- en onderhoudscycli. Onderdelen en elementen worden ruim voor het verstrijken van de technische levensduur vervangen. Uitvoeren van zeer regelmatig contract- of preventief onderhoud waardoor weinig tot geen klachten voorkomen.

- **Onderhoudsconditie 3:** Dit kenmerkt zich door langere vervanging- en onderhoudscycli. Onderdelen en elementen worden omstreeks (net voor of net na) het verstrijken van de technische levensduur vervangen. Uitvoeren regelmatig contract- of preventief onderhoud waardoor relatief weinig tot beperkt aantal klachten kunnen voorkomen.
- **Onderhoudsconditie 4:** Dit kenmerkt zich door lange vervangings- en onderhoudscycli. Onderdelen en elementen worden pas vervangen nadat deze technisch onherstelbaar kapot zijn. Uitvoeren regelmatig curatief onderhoud waardoor klachten kunnen worden voorkomen.
- **Onderhoudsconditie 5 en 6:** Het verouderingsproces is onomkeerbaar en uitvoeren van onderhoud heeft nauwelijks tot geen effect.

Een conditiescore van 3 is – naar de maatstaf van de meeste vastgoedportefeuillehouders of gebruikers – voldoende.

Het onderhoudsbeleid voor de gemeentelijk is grof geschetst als volgt ingericht:

- Voor de gebouwen voor de huisvesting van de eigen organisatie met een publieke functie en schoolgebouwen wordt **conditie 2** aangehouden. Dit houdt in een goede onderhoudstoestand afhankelijk van de ouderdom van het gebouw.
- Voor de verhuurde panden en de sportgebouwen wordt **conditie 2-3** aangehouden. Dat houdt in een goede tot redelijke onderhoudstoestand afhankelijk van de ouderdom van het gebouw.

3. Huidig onderhoudsbeleid kapitaalgoederen

3.1. Algemeen

De kapitaalgoederen worden planmatig beheerd en onderhouden. Hier- toe worden binnen de verschillende vakdisciplines meerjarige beheer- en onderhoudsplannen opgesteld. Op basis van het vooraf bepaalde kwaliteitsniveau worden de onderhouds- en vervangingskosten berekend met behulp van genormaliseerde kosten. Het beleid is naast kostenbeheer- sing ook gericht op het duurzaam in stand houden van gemeentelijke voorzieningen. In dit hoofdstuk wordt het door de raad vastgestelde be- heer en onderhoud van de kapitaalgoederen in de vorm van gebouwen, en van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte weergegeven. Hierbij wordt kort ingegaan op het doel van deze kapitaalgoederen, in welke beleids- en beheerplannen het onderhoud en de bijhorende financiering is geregeld.

3.2. Kapitaalgoederen met een economisch nut

Kapitaalgoederen met een economisch nut zijn kapitaalgoederen die ver- handelbaar zijn (er is een markt voor) en/of ze kunnen bijdragen aan het generen van middelen, bijvoorbeeld door het vragen van rechten, heffin- gen, leges of prijzen. Voorbeelden hiervan zijn gemeentelijke gebouwen, binnen- en buitensportaccommodaties, begraafplaatsen, riolering en het gemeentelijk wagenpark.

3.2.1. Gemeentelijk vastgoed

De gemeente bezit vastgoed (veelal gebouwen) die zij beheert en in sommige gevallen exploiteert. Daarnaast huurt ze enkele gebouwen die ze beheert en soms ook exploiteert. Verder is ze beperkt verantwoor- delijk voor schoolgebouwen voor primair onderwijs en het voortgezet onderwijs: dit betreft de zakelijke lasten, opstalverzekering, calamiteiten- onderhoud, asbestsanering en tijdelijke huisvesting. Voor het overige zijn de schoolbesturen zelf verantwoordelijk voor hun gebouwen. Vastgoed betreft naast gebouwen ook sportterreinen en grondposities bestemd voor herontwikkeling.

Gemeentelijke gebouwen

Het doel van het bezit van gebouwen is het huisvesten van de eigen organisatie en van aangewezen maatschappelijke organisaties en doel- groepen zoals wijkwerk, jeugdwerk, culturele instellingen en kinder- en peuteropvang. Andere gebouwen worden aangehouden met als doel behoud van gebouwd cultureel erfgoed en het conserveren van vastgoed met een ruimtelijk/economische eindfunctie. Bezit en exploitatie van vastgoed is geen doel op zich. Gestreefd wordt naar behoud van de vermogenswaarde van het vastgoed tegen economisch verantwoorde kosten met een transparante kosten- en opbrengstenstructuur.

Voor het beheer en onderhoud van deze gemeentelijke gebouwen zijn de volgende notities opgesteld:

- Statusoverzicht en Afstootlijst vastgoed; Deze wordt jaarlijks opgesteld. De status van de gebouwen bepaalt hoe de gemeente na vaststelling van het Statusoverzicht omgaat met account- en con- tractmanagement, het technisch beheer en de gemeentebegroting.
- Meer Jaren Onderhoudsplannen; Voor alle gebouwen die niet worden afgestoten vindt planmatig onderhoud plaats gebaseerd op doorlopende onderhoudsprognoses (MJOP's) met periodieke visuele controle. De MJOP's worden in principe iedere vier jaar geactualiseerd (per collegeperiode). Aan de hand van de MJOP's wordt het onderhoudsjaarplan en de gemeentebegroting onder- houd vastgesteld.

Onderwijsgebouwen

Het doel van de gemeentelijke onderwijsgebouwen is het adequaat huisvesten van leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs. De gemeente heeft deze zorgplicht voor onderwijshuisvesting, welke is vastgelegd in de Wet op het Primair Onderwijs, Wet op Voortgezet On- derwijs en de Wet op de Expertise Centra. Lokaal geldt de Verordening voorzieningen huisvesting gemeente Leidschendam-Voorburg. Naast de schoolbesturen als hoofdverantwoordelijke is de gemeente medeverantwoordelijk voor deze schoolgebouwen. In sommige school- gebouwen zijn tevens peuterspeelzalen en/of kinderopvanginstellingen gehuisvest. De schoolbesturen fungeren dan als verhuurder aan deze contractpartners. Op verschillende locaties werkt de gemeente samen aan de tot-stand-koming van integrale kindcentra (IKC). Deze IKC's zijn een voorziening voor 0-13 jarigen.

Voor het onderhoud en beheer van deze onderwijsgebouwen zijn de volgende notities opgesteld:

- Visie op onderwijs in Leidschendam-Voorburg (2015); hierin is onderwijshuisvesting een speerpunt. Het beleid wordt op strategisch en tactisch niveau vorm gegeven in integrale huisvestigingsplannen (IHP). Het IHP primair onderwijs dateert van juni 2015 en het IHP voortgezet onderwijs is van september 2016.
- Programma Onderwijshuisvesting; deze wordt jaarlijks op basis van de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs opgesteld voor het komende begrotingsjaar. Uitgangspunt is dat de schoolbesturen plannen maken, optreden als bouwheer, eigen onderhoudsplannen uitvoeren en daarin zelfstandig opereren.
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Leidschendam-Voorburg; deze wordt in 2018 geactualiseerd. In de verordening wordt de huisvestingstaak uitgewerkt binnen het kader van de wettelijke bepalingen en daarmee de verplichtingen van de gemeente.
- MJOP's schoolgebouwen; deze zijn voor het primair onderwijs geactualiseerd als nulmeting voor de overdracht van het groot onderhoud van de schoolgebouwen aan hun besturen per 1 januari 2015. Het onderhoud voor schoolgebouwen voor het voortgezet onderwijs is geen taak van de gemeente maar van het rijk. De verantwoordelijkheid voor dit onderhoud is in 2005 aan de schoolbesturen overgedragen.
- Kinderopvang; op basis van de Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen is de gemeente verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de kwaliteit van de kinderopvanginstellingen en peuterspeelzalen.

Binnen- en buitensportaccommodaties

Het onderhouden en exploiteren van de binnen- en buitensportaccommodaties heeft twee doelen:

1. Inwoners groeien gezond en veilig op en kunnen zich maximaal ontwikkelen. Meer inwoners hebben een gezonde levensstijl.
2. Een economische vitale gemeente. Een levendige leefomgeving met passende voorzieningen en activiteiten.

De gemeente bezit en beheert onder andere zes sportparken. De exploitatie daarvan is in handen gegeven van stichtingen. Eén sportpark wordt geëxploiteerd door een commercieel ondernemer. De taken van de gemeente in dit verband bestaan uit:

- Bouwkundig verhuurdersonderhoud aan gebouwen op de sportparken die eigendom zijn van de gemeente (dit is incl. de gebouwgebonden installaties);
- Onderhoud van de sportvelden;
- Factureren van de huur;
- Verzorgen van het accountmanagement, het contractenbeheer en het financieel beheer;
- Verzekeren van de opstallen en de schadegevoelige delen van de

sportvoorzieningen;

- Zorgen voor de betaling van de eigenarenlasten, zoals belastingen;
- Projectleiding bij nieuwbouw, renovatie en sloop.

Voor het beheer en onderhoud van de binnen- en buitensportaccommodaties zijn de volgende notities opgesteld

- Het onderhoud van de gemeentelijke sportgebouwen is gebaseerd op een Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP). Dit MJOP wordt in de loop van de jaren constant in eigen beheer bijgesteld aan de praktijk (gepland onderhoud wat in werkelijkheid nog niet nodig blijkt, wordt doorgeschoven en omgekeerd) en eens in de vier jaar extern geactualiseerd (herijking op basis van inspectie).
- Voor het onderhoud van de sportvoorzieningen niet zijnde gebouwen, is per sportpark een beheerplan opgesteld. Ook deze plannen zijn uiteraard aan dynamiek onderhevig en worden dan ook steeds tijdig bijgesteld.

Het laatst geactualiseerde MJOP dateert van 2016 en ging in per 2017.

De beheerplannen sportparken dateren van december 2017 en zijn per 2018 ingegaan. De plannen zijn dan ook zeer recent, nog niet volledig in de gemeentebegroting verwerkt en ook nog niet politiek vastgesteld. Het is de bedoeling dat dit in 2018 gebeurt.

3.2.2. Begraafplaatsen

Voor het groen op de begraafplaatsen is in 2017 een integraal beheerplan gemeentelijke begraafplaatsen opgesteld. Hierin staan alle renovatiemaatregelen die nodig zijn om de kwaliteit van de drie gemeentelijke begraafplaatsen weer op niveau te brengen. Dit beheerplan heeft een looptijd van 10 jaar.

3.2.3. Riolering

Het doel van een riolering is afvalwater af te voeren naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie en het snel en efficiënt regenwater af te voeren naar het oppervlaktewater. Een belangrijk doel is dus bescherming van de volksgezondheid en het voorkomen van wateroverlast

Het Water en Rioleringsplan 2016-2021 (WRP) geeft aan hoe het beheer van de riolering, het watersysteem en andere watervoorzieningen de komende jaren wordt vormgegeven. Dit Water en Rioleringsplan 2016-2021 is de opvolger van het afgelopen Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) en het Waterplan 2007-2015. Het geeft invulling aan de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater vanuit de visie op water en riolering en klimaatontwikkeling. Het bevat maatregelen voor het vervangen en verbeteren van riolering, drainage, gemalen, duikers en beschoeiingen en de financiële dekking. Een speerpunt is de Bui van de Eeuw naar aanleiding van de stress-test wateroverlast bij extreme neerslag. Het WRP bevat een kostenoverzicht, inclusief de meerjaren ontwikkeling van de rioolheffing. Het WRP beschrijft zowel de maatregelen die nodig zijn om de doelen te realiseren als de criteria en meetmethoden waarmee de doelmatigheid van de maatregelen kan worden bepaald.

In 2018 zal naar aanleiding van het Rapport van de Rekenkamercommissie een verfijningsslag van de levensduurverwachting op lange termijn worden bepaald door differentiatie naar bodemsamenstelling. Hierbij wordt ook de risico-benadering voor riolering geïmplementeerd. De levensduurverwachting voor riolen op zandgrond is 90 jaar en voor riolen op klei-/veengrond 60 jaar. Gemiddeld is de levensduurverwachting 80 jaar.

De afstemming van rioolvervanging en renovatie met wegen en groenbeheer en met herinrichting van buurten wordt nadrukkelijk gezocht. Dit is van invloed op de afweging tussen rioolrenovatie (sleufloos) en rioolvervanging (graven) naast het beleid op scheiden van hemel- en afvalwater en de grondwaterzorgplicht. Deze afweging wordt voortaan expliciet vastgelegd per project in de interne projectopdracht.

Het onderhoud van het water komt verderop in deze nota aan bod, onder de kapitaalgoederen met een maatschappelijk nut.

3.2.6 Gemeentelijk wagenpark

Het doel van het wagenpark is het faciliteren van tractie benodigd voor de diverse afdelingen binnen de gemeentelijke organisatie. Het wagenpark is divers en bestaat uit verschillende grote en kleine voertuigen, veeg- en borstelmachines, pick-ups bestel en personenvoertuigen. Er zijn geen beleidskaders voor het wagenpark, wel zijn er diverse interne werkafspraken. Het is de wens van de wagenparkbeheerder om in de toekomst beleid te realiseren.

De wagenparkbeheerder is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beheer. De gemeentelijke onderhoudswerkplaats is verantwoordelijk voor het onderhoud van het wagenpark.

3.3. Kapitaalgoederen met een maatschappelijk nut

Kapitaalgoederen met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel een duidelijke taak. Het betreft investeringen in wegen, groen, speelvoorzieningen, wegen, civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting, verkeersregelinstanties, straatmeubilair en water.

3.3.1. Groen

De gemeente Leidschendam-Voorburg wil een vitale groene woonwerkstad blijven in de toekomst. Met dit groene karakter willen we ons als gemeente onderscheiden van andere gemeentes in deze regio. Dit groen is belangrijk voor de gezondheid van onze inwoners, voor de leefbaarheid van onze gemeente, maar ook voor de economie en het milieu.

Groenstructuurplan

Het groenstructuurplan geeft op hoofdlijnen aan welk groen van belang is op gemeentelijk niveau en waar het groen versterkt kan worden. Het garandeert het groene karakter van de gemeente in de toekomst door de hoofdgroenstructuur duidelijk te benoemen, verbindingen te maken en de ligging aan het buitengebied te versterken. Dit plan is in 2010 door de raad vastgesteld.

Het uitvoeringsprogramma & investeringsagenda die in 2012 door de raad is vastgesteld, zorgt voor de vertaling van het beleid uit het groenstructuurplan naar de uitvoering.

Beleids- en beheerdeel bomennota

De bomennota is onderverdeeld in een beleids- en een beheerdeel. Hij is vastgesteld in 2012 en heeft een looptijd van 10 jaar. Halverwege deze looptijd is deze nota nog een keer geactualiseerd. In het beleidsdeel wordt voor alle hoofboomstructuren een beschrijving van de huidige situatie en de gewenste situatie gegeven en een opsomming van de maatregelen die nodig zijn om deze gewenste situatie te bereiken. Daarnaast wordt in dit beleidsdeel voorgesteld een monumentale bomenlijst op te stellen. Deze lijst is momenteel in ontwikkeling. In het beheerdeel worden de richtlijnen voor de aanleg en het beheer aangegeven. Een van de voorstellen die de afgelopen jaren geëffectueerd is, is de structurele boomcontrole.

Nagenoeg alle bomen worden nu eenmaal per drie jaar gecontroleerd op veiligheid en krijgen dan gelijk een snoeiadvies mee. Aandachtsbomen worden zelfs ieder jaar gecontroleerd. Alleen bomen die midden in bosvakken staan en geen gevaar kunnen opleveren vallen buiten deze boomcontrole.

Wijkgroenbeheerplannen

De gemeente is conform de wijkatlas onderverdeeld in twaalf wijken. Voor iedere wijk wordt een apart wijkgroenbeheerplan opgesteld. De looptijd van deze wijkgroenbeheerplannen is circa vijf jaar. Streven is om ieder jaar één tot twee wijkgroenbeheerplannen op te stellen. Als voor de laatste wijk een wijkgroenbeheerplan is gemaakt, wordt vervolgens weer begonnen met de eerste wijk. In een wijkgroenbeheerplan wordt de bestaande situatie geïnventariseerd en wordt een beschrijving gemaakt van de gewenste situatie. Hieruit vloeien maatregelen die nodig zijn om de gewenste situatie te bereiken.

3.3.2. Speelvoorzieningen

Spelen, sporten en bewegen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Om te kunnen spelen zijn speelvoorzieningen- en speelruimte nodig.

In het speelruimteplan "Buitengewoon spelen" 2016-2025 is de visie op spelen en sporten in buitenruimte vastgelegd. Het belangrijkste speerpunt van het speelruimteplan is dat er voldoende speel/sportplekken zijn in alle wijken voor alle leeftijden en dat ze goed aansluiten op de wensen van de gebruikers. Daarbij is diversiteit in de inrichting belangrijk. De gemeente zet daarom de komende jaren in op het vergroenen van de speelplekken, bijvoorbeeld door de realisatie van avontuurlijke ravotplekken. Bewoners en vooral kinderen krijgen de gelegenheid om mee te denken over de nieuwe inrichting. Daarbij wordt steeds vaker gebruik gemaakt van de online ontwerptool "De Speeltuinbouwer". Verder is het ontwikkelen van goede en toegankelijke sportvoorzieningen in de buitenruimte voor jong en oud ook een belangrijke ambitie. De visie op

speelruimte heeft daarmee een duidelijke verbinding met de Sport- en beweegvisie.

De vervanging van de speelplekken verloopt via Uitvoeringsplan speelplan speelruimte 2017-2022. Met het vaststellen van het speelruimteplan zijn ook de benodigde investeringen in de begroting opgenomen voor vervanging.

3.3.3. Wegen

Een kwalitatief goed wegennet binnen de gemeente is belangrijk voor de bereikbaarheid en doorstroming van het verkeer.

De na te streven kwaliteitsniveaus zijn vastgelegd in het beheerqualiteitsplan (BKP). De belangrijkste input voor de te leveren beheerspanning vormen de technische inspectie van wegen, die eenmaal per twee jaar uitgevoerd wordt en de uitkomsten van de schouwen voor het opstellen van de uitvoeringsplannen. In 2018 zal het beheerplan wegen bestuurlijk worden vastgesteld, dit beheerplan zal de input leveren om te bezien of er een andere wijze van bekostigen tot de mogelijkheden behoort. Het onderhoudsprogramma elementenverharding wordt voor de gehele gemeente Leidschendam-Voorburg berekend en vastgesteld. Het jaarprogramma voor elementen- en asfaltverhardingen is in eerste kwartaal van 2018 beschikbaar.

Bij het vaststellen van het jaarprogramma is de prioritering (waarbij het beheerssysteem rekening houdt met de onderverdeling in kwaliteit zoals vastgesteld in het BKP) als volgt:

- 1 trottoirs en voetpaden bij winkelcentra en rondom voorzieningen voor ouderen;
- 2 overige trottoirs
- 3 fietspaden
- 4 rijbanen
- 5 parkeerstroken

Op basis van de uitkomsten van de gehouden inspecties kan vastgesteld worden dat het gemiddelde onderhoudsniveau van de wegen in de gemeente een gemiddelde B kwaliteit heeft. Wel zijn er achterstanden die de komende jaren ingelopen moeten worden.

3.3.4. Civieltechnische kunstwerken

Beheerplan civieltechnische kunstwerken

De kunstwerken voldoen aan de gemeentelijke kwaliteitseisen. In 2018 wordt bekeken of het noodzakelijk is een beheerplan voor kunstwerken op te stellen samen met beschoeiingen en duikers op basis van de in 2017 gereed gekomen Basiskaart Grootschalige Topografie (BGT)-water en de in 2018 te houden inspectie kunstwerken. Deze inspecties vormen de basis voor het uit te voeren onderhoud in de komende 5 jaar. Na bestuurlijke vaststelling zal dit beheerplan de input vormen voor de uit te voeren maatregelen in 2018 en verder. Bij de uitvoering van de onderhoudsmaatregelen zullen zo onderhoudsvrij, onderhoudsarme en duurzame mogelijke keuzen worden gemaakt.

3.3.5. Openbare verlichting

Het belangrijkste doel van de openbare verlichting is te zorgen voor

voldoende verkeersveiligheid en sociale veiligheid.

Het beleidsplan Openbare Verlichting voor 2016-2020 is vastgesteld.

Hierin staan negen doelstellingen die de gemeente voor ogen heeft voor de openbare verlichting. Hierbij is de grootste uitdaging het realiseren van de doelstellingen voor het besparen van energie zonder af te doen aan de kwaliteit van de openbare verlichting (SER-Energieakkoord, 2013). De kwaliteit van de verlichting voldoet minimaal aan de richtlijn openbare verlichting (ROVL-2011) voor wat betreft de lichtopbrengst en gelijkmatigheid. De gemeente wil dit ook in de komende jaren handhaven, waarbij in verband met de vergrijzing bij vervangingen wordt gekozen voor de hoogst mogelijke gelijkmatigheid.

Beheerplan Openbaar verlichting

Het beheerplan maakt de ambities uit het beleidsplan concreet voor de komende vier jaar. Dit betekent dat het een vertaalslag maakt van de doelstellingen die in het beleidsplan staan, naar de manier waarop de openbare verlichting wordt beheerd en waar de gemeente de komende jaren actie moet ondernemen om te voldoen aan de doelen in het beleidsplan. In de meerjaren-programmering en begroting van dit beheerplan wordt duidelijk waar de komende jaren vervangingen plaats vinden en welke middelen hiervoor nodig zijn.

3.3.6. Verkeersregelinstallaties

Verkeersregelinstallaties hebben tot doel om de verkeersveiligheid te vergroten en hierdoor een veilige en vlotte verkeersafwikkeling te creëren.

In het najaar van 2014 is het herijkte Verkeers- en Vervoerplan 2014 van de gemeente Leidschendam-Voorburg vastgesteld. Dit plan beschrijft de visie en opgaven van het gemeentelijke verkeers- en vervoersbeleid in de periode 2014 – 2020. Hierin is opgenomen dat verkeersregelinstallaties zodanig worden ingesteld dat zij uitvoering geven aan het verkeersbeleid. Wat betekent dit voor de 47 kruispunten met verkeersregelinstallaties (VRI's) binnen het beheersgebied van de gemeente? Dit is nader uitgewerkt in het rapport Nota Verkeersregelinstallaties. In dit beheerplan is het onderhoud en vervanging van de VRI's voor de periode 2018-2022 geregeld.

3.3.7. Verkeer gerelateerd straatmeubilair

Het doel van verkeer gerelateerd straatmeubilair is om de verkeersveiligheid te vergroten en hierdoor een veilige en vlotte verkeersafwikkeling te creëren.

Het Verkeers- en vervoerplan (VVP) 2014 is het kader stellend mobiliteitsbeleid geeft de visie en de opgaven van de gemeente Leidschendam-Voorburg bij het verkeers- en vervoerbeleid in de periode 2014-2020, met een doorkijk naar 2040. Naast de visie is er ook een meerjaren uitvoerings-programma opgesteld dat hieraan gekoppeld is.

Het beheerplan verkeersvoorzieningen geeft de visie en richting aan voor het beheer voor de komende jaren (2018-2022). Doel is om het plan in

de loop van 2018 (Q2) vast te laten stellen. Verkeersvoorzieningen zijn verkeersborden, straatnaamborden, fietsparkeervoorzieningen, paaltjes en hekwerken die een verkeerskundige functie hebben.

Doel van dit plan is het bieden van inzicht in de manier waarop de voorzieningen duurzaam in stand worden gehouden. Daarnaast beschrijft het de omvang en kwaliteit van de te beheren arealen, de gewenste kwaliteit, de juridische vereisten voor het functioneren en de financiële middelen die daarvoor nodig zijn. Het gaat hierbij zowel om het dagelijks en regulier (klein) onderhoud als het geplande vervangingsonderhoud. Daarnaast geeft de nota inzicht in de wijze van beheer en onderhoud van verkeersvoorzieningen en het monitoren (beheerstrategie).

3.3.8. Overig straatmeubilair

Het doel van het overige straatmeubilair is het creëren van een aangename en schone woonomgeving. Onder straatmeubilair vallen zitbanken, afvalbakken en hekwerken die geen verkeerskundige functie hebben.

Ook de pergolaconstructie bij winkelcentrum Julianalaan valt hieronder. Voor het straatmeubilair is er geen beleids- of beheerplan. Via het beheersysteem Obsurv is wel inzichtelijk hoeveel we hebben van elk type straatmeubilair, maar er is geen vervangingsplan voor. Vervanging gebeurt incidenteel als het meubilair kapot is.

3.3.9. Water

Het doel is het ontwikkelen van een robuust watersysteem dat wateroverlast en verdroging kan voorkomen. Het onderhoud van het water omvat naast baggerwerkzaamheden ook het onderhoud aan de

beschoeiingen en damwanden en kademuren. Met het hoogheemraadschap Van Delfland en het hoogheemraadschap van Rijnland zijn nadere afspraken gemaakt over het beheer (voornamelijk baggeren) van het stedelijk water. Het uitgangspunt is dat Rijnland en Delfland het beheer van alle gemeentelijke watergangen in opdracht van de gemeente uit gaat voeren.

In 2011 is een *Bagger- en Beschoeiingenplan 2011-2020* uitgewerkt en in een uitvoeringsplan geëffectueerd. Waar mogelijk worden hierbij harde beschoeiingen omgezet naar meer natuurvriendelijke oevers. Dit is echter afhankelijk van de beschikbare ruimte. Vervanging van harde beschoeiingen door nieuwe harde beschoeiingen (op locaties waar geen natuurvriendelijke oevers mogelijk zijn) is nog niet in een beheerplan geregeld. Het is wel de bedoeling dat dit in de toekomst gaat gebeuren. Eerste stap hierbij is het opnemen van alle harde beschoeiingen in het beheersysteem.

4. Risicoanalyse

Risico-inventarisatie onderhoud & beheer van kapitaalgoederen SB				Schade	Kans		
Kapitaalgoed	Risico (mogelijke gebeurtenis met financieel gevolg)	Oorzaak gebeurtenis	Gevolg gebeurtenis	omvang in Euro's	klein	middel	groot
Voorbeeld							
Nieuwe woonwijk	Grondzettingen in een woonwijk	Te snelle start woningbouw/onvoldoende toezicht	Verzakkingen/breuk riolering	2000000		X	
Begraafplaatsen	verzakkingen; val in recent gegraven graf	net gegraven graf is niet afgedekt	persoonlijk letsel	20000	X		
Riolering	instorten riool, verstopping riool	onvoldoende onderhoud riool, extreem weer	persoonlijk letsel, schade aan auto's, waterschade	2000000	X		
Groen	letselschade/schade aan gebouwen of auto's	extreem weer, fout in boomcontroles	persoonlijk letsel, schade aan auto's of gebouwen	200000	X		
Speelvoorzieningen	letselschade	fout in controle speelvoorzieningen	persoonlijk letsel	200000	X		
Wegen	letselschade	fout in wegininspectie	persoonlijk letsel/schade aan auto's	200000	X		
Civieltechnische kunstwerken	instorten civieltechnische kunstwerk	bouwfout, extreem weer	persoonlijk letsel/schade aan auto's of kunstwerken	2000000	X		
Openbare verlichting	afbreken mast met verlichtingsarmatuur	extreem weer, fout in controle	persoonlijk letsel/schade aan auto's	200000	X		
Verkeersregelinstanties	portaal of mast valt om	extreem weer, fout in controle	persoonlijk letsel/schade aan auto's	200000	X		
Verkeer gerelateerd straatmeubilair	verkeersongeluk	verkeersborden zijn niet zichtbaar, of worden te laag	persoonlijk letsel/schade aan auto's	200000	X		
Overig straatmeubilair	afbreken meubilair of uitstekende delen	slecht onderhoud	persoonlijk letsel, schade aan kleding	20000		X	
Water/beschoeiing	trekker of maaimachine valt in water	slecht onderhoud	persoonlijk letsel, schade aan machines	20000		X	
Traktiemiddelen	ongeluk met voertuig	slecht onderhoud/onverantwoord rijgedrag	persoonlijk letsel/schade aan voertuigen	20000	X		

Het gaat hierbij om risico's waar de gemeente geen invloed op heeft en waarvan de schade door de verzekering niet gedekt wordt.

Bij de gemeentelijke gebouwen en de binnen en buitensportaccommodaties heeft de gemeente de meest uitgebreide dekking die er bestaat. Daarom zijn deze ook niet in deze tabel opgenomen.

5. Paragraafonderhoud kapitaalgoederen in begroting en jaarstukken

5.1. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Op grond van het BBV bevatten de begroting en de jaarstukken van de gemeente een paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen. Van de kapitaalgoederen dienen zowel het beleidskader als de daaruit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begrotingsparagraaf te worden aangegeven. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bestaat uit een uitgebreide paragraaf, waarin ook het beleidskader per afzonderlijk kapitaalgoed elk jaar opnieuw worden aangehaald.

5.2. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen beperkt tot sturingsinstrument

Na vaststelling van de “Nota Onderhoud Kapitaalgoederen” kan in de

jaarlijkse paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de begroting en de jaarstukken worden volstaan met verwijzing van het beleid naar deze nota. De paraplunota is immers de integrale beleidsnota van alle beleids- en beheerplannen van de kapitaalgoederen van de gemeente Leidschen-dam-Voorburg. Wijzigingen in het beleid kunnen uiteraard wel leiden tot aanpassing van de overkoepelde nota.

De jaarlijkse paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de begroting biedt dan alleen inzicht in de planning en de budgettering die in dat jaar nodig zijn om de onderhoudsambities te realiseren. In de paragraaf in de jaarstukken vindt verantwoording plaats over de realisatie van de ambities en ingezette financiële middelen. Als er sprake is van achterstallig onderhoud zal dit worden vermeld in de paragraaf. Daarbij wordt ook aangegeven welke maatregelen worden genomen om deze achterstand in te halen.

6. Conclusie/Samenvatting

Met de nota Onderhoud kapitaalgoederen is in beeld gebracht op welke wijze en met welke beleids- en beheerplannen de gemeentelijke kapitaalgoederen worden beheerd en hoe de vervanging is geregeld. Voor nagenoeg alle vakdisciplines zijn beleids- en/of beheerplannen aanwezig. Alleen op het gebied van het straatmeubilair (zoals zitbanken en afvalbakken) en van de beschoeiingen zijn geen beheerplannen voorhanden en is de vervanging niet geregeld. Voor beschoeiingen is het wel de bedoeling dat dit in de toekomst geregeld gaat worden. Voor straatmeubilair is dit nog onduidelijk.

Na het bestuurlijk vaststellen van deze Nota Onderhoud Kapitaalgoederen kunnen de verplichte paragrafen in de begroting en de rekening in het vervolg bondiger worden beschreven, doordat verwezen kan worden naar de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen.

In het plan is ook een (financiële) risicoanalyse opgenomen van alle gemeentelijke kapitaalgoederen.

Een gebeurtenis wordt als een risico beschouwd als je er geen invloed op hebt, het is niet te voorspellen en de consequenties worden niet door de verzekering gedekt.

Conclusie is dat de kans dat er iets gebeurt die grote financiële consequenties heeft voor de meeste vakgebieden klein is. Met uitzondering van het onderdeel straatmeubilair en beschoeiingen, hier is de kans op middelgroot in geschat. Hier staat dan wel tegenover dat de financiële consequenties, als een dergelijke gebeurtenis optreedt, klein is.